

Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

P O S U D E K

pověřeného akademického pracovníka

Jméno a příjmení studenta: Mgr. Radim Zachara

Název práce: Odkaz

Jméno a příjmení vedoucího: Doc. JUDr. PhDr. David Elischer, Ph.D.

Kontrola na plagiáty: shoda < 5% (28. 11. 2018)

1. Formulace cílů, metodika zpracování práce a aktuálnost tématu:

Autor zvolil aktuální téma zejména s ohledem na změny přinášené rekodifikovaným dědickým právem. Jde o téma, které právem zasluhuje zvýšenou pozornost odborné veřejnosti, jak o tom svědčí i proběhlé diskuse v odborných periodikách (zejm. Ad notam, Právní rozhledy, Bulletin advokacie a jiné). Autor v úvodu své práce vymezuje její cíle (analýza institutu odkazu v jeho současné perspektivě s nezbytnými historickými akcenty) a klade si otázky, na které se snaží svou prací nalézt odpověď. Vlastní metody práce a přístupu jsou v úvodu naznačeny (i když mohly být důkladněji probrány), a z práce samotné je patrné, že autor zvolil analytický a komparativní přístup, který kombinuje s deskripcí a evaluací judikatury (zejm. té staré vázající se k OZO a dále dvou relevantních usnesení NS), aby nakonec dospěl k syntetizujícímu poznatku. V tomto ohledu autor prokázal schopnost nadhledu nad zákonným textem, projevil znalost judikatury, kterou kriticky analyzuje, vyhodnocuje a její závěry svěbytně komentuje. Svou prací se dotkl hned několika diskutovaných problémů souvisejících s platnou právní úpravou odkazu coby příkladu singulární sukcese, a to jak otázky podmínek zřízení odkazu, specifické podoby legátů, náhradnictví, tak problematiku obtížení odkazem i jeho nabytí a odvolání. Za velmi přínosné považuji rovněž systematické zařazování praktických příkladů, jimiž autor vhodně ilustruje jednotlivé probírané otázky.

2. Logická struktura a členění rigorózní práce:

Text (249 tis. znaků) je celkově velmi přehledně a jasně členěn, jeho struktura je logická, jednotlivé výklady na sebe souvisle navazují. I další vnitřní členění odpovídá klasickým doktrinárním přístupům, zejména je respektováno předepsané členění pro odborný text, tj. úvod do problematiky, shrnutí dosavadního stavu poznání a odborné diskuse nad problémem, stručný rozbor judikatury a další teoretická východiska, nakonec závěr a úvahy de lege ferenda. Práce je poměrně dost vnitřně členěná, skládá se z 15 kapitol, kdy první z nich (1-7) usilují o stručnou základní charakteristiku odkazu jako příkladu singulární sukcese z obecného a zejména historického (včetně římskoprávního) pohledu a plní spíše roli východiska pro další výklady a rozbor platné úpravy. Osmá kapitola se celistvě věnuje vymezení odkazu a analyzuje jeho platnou (OZ 2012) českou právní úpravu. Zde autor identifikuje některé specifické problémy a vhodně je tematizuje (splatnost odkazu, vydání předmětu odkazu a závady, výpočet falcidiánské kvarty atp.). Podkapitola o krácení odkazů je velmi zajímavá a instruktivní.

3. Rozsah a úroveň použitých zdrojů a práce s nimi, bibliografické citace, poznámkový aparát:

Při zpracování tématu byl použitý dostatečný počet bibliografických pramenů, které autor správně uvádí a na konkrétních místech vždy cituje v souladu s citační normou. V pasážích o druzích odkazů (kap. 2.2), o ABGB (kap. 4) a o vládním návrhu OZ 1937 (kap. 5) nicméně postrádám důkladnější zdrojování, třebaže jde o autorovy formulace opírající se o

nastudovanou literaturu (a jedná se toliko o notoriety a parafrázi učebnicových, resp. encyklopedických poznatků), vědecké práci by se slušelo důkladnější průběžné odkazování! V důsledku toho jde pak namnoze o autorovy závěry značně zjednodušující či dokonce zkratkovité (zejm. str. 35-36). Poznámkový aparát je jinak adekvátní, mohl být nicméně důkladněji využíván k uvádění méně podstatných skutečností, které se svou relevancí ne vždy hodí do hlavního textu. Výběr literatury a pramenná základna je reprezentativní a zahrnuje jak tituly aktuální právní nauky, tak publikace reflektující právní úpravu starší, jakož i odkazy na literaturu čistě historickou. Lze ocenit, že autor neváhá konfrontovat základní názory české doktríny a odlišná stanoviska právních autorit v daném oboru, jakož i rozdílné pohledy naší judikatury.

4. Jazyková, stylistická úroveň a formální úprava rigorózní práce

Jazyková i stylistická úroveň práce je vcelku dobrá, text je čtivý a srozumitelný, přesto mám určité výhrady, které svědčí o tom, že by práci bývala prospěla důkladnější jazyková korektura:

- str. 1 – má být **neodpovídala** za jeho závazky; str. 24 – má být „jež **nahradily**“; str. 35 – má být strany **převzaly**; str. 35 – má být **právní** dualismus a **úspěšné** odstranění patrně myslel autor ironicky; str. 42 – proč **kvaziprostředkem**? ; str. 64 – správně je „**jenž** nebyl zákonem definován; str. 68 – busta se **zhotovuje**;
- obecně sklon k místy žoviálnímu či expresivnímu vyjadřování („přezdívaný“; „pomyslný výstřel z Aurory“), který kontrastuje s frekventovaným užíváním latinských výrazů
- k nadužívání pojmu „institut“
- v textu samotném se neuvádějí akademické ani pedagogické tituly citovaných autorů
- k právní terminologii: str. 64 (ř.11) – má být základní vybavení rodinné domácnosti; str. 76 – má být právní **jednání** (nikoli úkon); str. 69 – co se rozumí zástavním břemenem?
- věta na str. 49 „Okruh osob, kterým...“ není dobře srozumitelná (je otázka, zda autor nezaměnil výraz zřídit za výraz „nařídít“).

5. Formulace vlastních závěrů (práce s judikaturou, úvahy de lege ferenda)

Práce předkládá řadu podnětných názorů a závěrů. Pracuje povětšinou s relevantní českou literaturou a rozebírá možnosti a limity zákonné úpravy *de lege lata*. Autor uchopil problematiku jinak standardním způsobem a snaží se nabídnout i úvahy *de lege ferenda*.

U ústní obhajoby by se mohl blíže vyjádřit:

- o Je odkaz jedním pro případ smrti, anebo je jen „nařízen“ v pořizení mortis causa?
- o Jaká motivace vedla zákonodárce v případě OZ 1950 k zakotvení dědění jednotlivé věci (*heres ex re certa*)?
- o Jak konkrétněji souvisí obecná úprava svéprávnosti s odkazy předmětů malé hodnoty?
- o K funkci tzv. přednostního odkazu.
- o k problematice odkazu osobní služebnosti – str. 45
- o jsou zakoupené náramkové hodinky opravdu součástí SJM? – str. 47
- o Proč má vícečetný odkaz peněz zvláštní právní úpravu?
- o Jaká hlavní úskalí (z hlediska autonomie vůle zůstavitele) představuje *legatum debiti*?
- o Kdo má mít v případě odkazu, resp. jeho zajištění, právo volby zajišťovacího prostředku?
- o Jak postupovat, je-li předmětem odkazu věc v SJM a přeživší manžel vydat odkaz odmítá.
- o vztah *donatio mortis causa* a odkazu de lege lata
- o se závěrem o universální sukcesi jakožto zbytkové majetkové sukcesi by se dalo jistě polemizovat (str. 41), což však autor – odkazující toliko na myšlenkový zdroj – ke škodě narativu nečiní
- o opravdu lze přijatý odkaz dodatečně odmítnout? – str. 52 – zde postrádám hlubší argumentaci

- str. 55 – odkud pramení autorova jistota („je nepochybné), že bude docházet k vleklým sporům, když nás s žádným empirickým průzkumem dále neseznamuje.
- str. 59 – závěr o nedobytnosti pohledávky de iure je rovněž bez argumentace – autor se nezmiňuje ani o možnosti svědeckého doložení?
- str. 65 – z čeho plyne autorem zmíněná hranice 26 let?
- str. 66 – hovoří o vzniku práva k odkazu až jeho dospělosti, což se ocitá v rozporu s tím, co uvádí na str. 65, kde tvrdí (správně), že se nabývá smrtí zůstavitele
- str. 70 – domnívám se, že falcidiánskou kvartou není souhrnná hodnota všech věcí v pozůstalosti, nýbrž jen poměrná část (1/4).
- str. 83 – nelze hovořit o protiprávnosti jednání v daném kontextu, *donatio mortis causa* zůstává možným a dovoleným jednáním.

6. Odborná kvalita zpracování tématu rigorózní práce

S výhradami uvedenými výše konstatuji, že práce nicméně splňuje požadavky kvalifikační práce tohoto stupně, a to jak rozsahem, tak kvalitativní autorsky originální analýzou. Prokazuje autorovy dobré znalosti vybrané hmotněprávní problematiky, jakož i souvisejících procesních otázek a celkovou širší orientaci v citovaných oblastech a neshledal.

Závěr:

Předložená práce s výhradami výše uvedeného prokázala samostatnost při zpracovávání nelehkého tématu, schopnost zorientovat se v zákonné úpravě, doktríně a příslušné judikatuře. Práci proto doporučuji k ústní obhajobě s předběžným hodnocením: **prospěl**.

Rigorózní práci hodnotím stupněm: prospěl.

Datum: 2. 1. 2019

Podpis vedoucího rigorózní práce